

JÖVŐ NEMZEDÉKEK
ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA

2010. SZEPTEMBER 3.	
VI/50-8/2010	E/0210
Jelölés	

V. József és családja
Könyv. és zen. ir.
09.08. k.

FK - 2079/10.

Dr. Pethő E. L.
Jelölés
Könyv. ir.

Ügyszám: JNO- 37-20/2010.

Ügyintéző: dr. Horváth Luca Kornélia 09 09
Telefon: 06-1-4757-329

Dr. Pethő E. L.
Jelölés
E: VII-50 110

Tárgy: lőtér zajos működése

Michl József
polgármester úr részére

Tata Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

Tata
Kossuth tér 1.
2890

Tisztelt Polgármester Úr!

Hivatalom kérelem alapján vizsgálatot folytatott a Magyar Honvédség 25. Klapka György Lövészandár szomódi lőterén folytatott lögyakorlatok zajhatásai tárgyában.

Mellékelten megküldöm a tárgyi ügyben készített állásfoglalásomat.

Budapest, 2010. szeptember „ 1 ”.

Üdvözlettel:

dr. Fülöp Sándor

10/10/10

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

a Magyar Honvédség 25. Klapka György Lövészdandár szomódi löterén folytatott
lőgyakorlatok zajhatásai tárgyában

Ügyszám: JNO-37-23/2010.
Ügyintéző: dr. Horváth Luca Kornélia
Telefon: 06-1- 4757-329

I. Panasz

1. Budavári János (2835 Tata-Agostyán, Lázár Vilmos u. 7., a továbbiakban: panaszos) 2009. május 5-én panaszában azzal fordult a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához (a továbbiakban: Biztos), hogy lakóhelye közvetlen közelében, az Agostyán-Szomód-Dunaszentmiklós háromszögben található a Magyar Honvédség (továbbiakban MH) 25. Klapka György Lövészdandár (továbbiakban Lövészdandár) katonai lötere, ahol rendszeresen ember, állat és épület számára elviselhetetlen hatalmas robbanásokkal kísért lőgyakorlatokat tartanak (éjszaka is), zavarva a környező falvak lakóinak pihenését, károkat okozva az épületekben.

2. A panaszos előadása szerint a Lövészdandár a helyi újságban a hanghatások elviselésére kérte a lakosságot, tekintettel arra, hogy a löter már évtizedek óta ott helyezkedik el. A panaszos azonban hangsúlyozta, hogy a falvak sokkal régebben keletkeztek, a fegyverek pedig a modern technikának köszönhetően sokkal hangosabbak és erősebbek. A beadványozó mindemellett azzal a kérdéssel élt, miszerint működhet-e lakott területhez ilyen közel katonai löter.

II. Hatáskör

3. A Biztos eljárásának alapja az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Öbtv.) 16. § (1) bekezdése, miszerint

Az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság [29. § (1) bek.] illetve közszolgálatot végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége során a beadványt benyújtó személy alapvető jogával összefüggésben visszaállítást okozott, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket - ide nem értve a

közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát - már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

4. A Biztost az Országgyűlés az egészséges környezethez való alapvető jog védelme érdekében választotta meg. Az Obtv.27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa figyelemmel kíséri, értékeli és ellenőrzi azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését, amelyek biztosítják a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását. Feladata az egészséges környezethez való joggal kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

5. A Magyar Köztársaság, mint független, demokratikus jogállam Alkotmánya 8. § (1) bekezdése értelmében „A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsődleges kötelessége”. Ezen alapvető jogok egyike az említett egészséges környezethez való jog, melynek kifejeződése az Alkotmány 18. §-a. Az érintett alapvető jog körébe tartozik 70/D. § (1) bekezdése is, miszerint „A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez”. A jog érvényesülése érdekében, annak eszközeként került beépítésre ugyanezen szakasz (2) bekezdése, a természetes és épített környezet védelmének állami feladata. Az ügyben érintett alkotmányos jogok- az egészséges környezethez, valamint a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog- megalapozzák a Biztos eljárását, az Obtv. 27/B.§ (2) bekezdésének megfelelően.

6. A Lövészdandár működéséből eredő zajhatás tekintetében, a lakossági panaszok elintézése kapcsán felmerülő esetleges, az egészséges környezethez való joggal összefüggésben álló visszasságok miatt folytattunk le vizsgálatot.

III. Tényállás

7. A panaszos, Szomód és Dunaszentmiklós községek önkormányzatának körjegyzője (a továbbiakban: körjegyző), a Közép-Tisza- vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: Felügyelőség), a Magyar Honvédség Összhaderőnemű Parancsnoksága (továbbiakban: MH ÖHP), valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: Nemzeti Park) által rendelkezésre bocsátott iratok és tájékoztatás, telefonos egyeztetés, valamint a helyszíni megtekintése alapján az alábbi tényállás állapítható meg.

A/. Az MH 25. Klapka György Lövészdandár szomódi lötere

8. A Lövészdandár az MH egyik legnagyobb szárazföldi katonai szervezete, amely az MH ÖHP közvetlen irányítása alatt áll, helyőrsége Tatán, lötere pedig Szomódon található. A Lövészdandár jogelődje a 17. Önálló Nehézharcos és Rohamlöveg Ezred, amelynek felállítására és a kiképzések megkezdésére 1950-ben került sor Székesfehérváron. 1953-ban Bajra, majd 1957-ben Tatára költözött az Ezred. A Klapka György nevet 1990-óta viseli az alakulat, mely maig több szervezeti átalakuláson ment keresztül. (2004-ben leadták a 2SZ1 GYÖZGYTKA 122 mm önjáró lövegeket és a BMP-1 gyalogsági harcarmuveket, viszont rendszerbe állították a BTR-80 és a BTR-80A típusú harcarmuveket). A szomódi löter kiemelt fontosságú meglevő honvédelmi terület.

9. A szomódi különleges fegyvernemi lőtér a Dunaszentmiklós-Szomód-Agostyán-Tardos-Bikolpuszta által határolt területen fekszik, kiterjedése az elmúlt években nem változott, 1959. december 22-től van az MH kezelésében. A lőtér hossza ~1500 méter, szélessége ~500 méter, amelyet körülbelül 40 °-os szögben védőterület vesz körül. A védőterület hét pontján biztonsági őrséggel lezárva akadályozzák meg, hogy idegenek bejussanak a területre.

10. Az MH ÖHP 2009. július 13-án és 2010. március 14-én kelt tájékoztatása nyomán, a lőtéren folytatott lögyakorlatokkal összefüggésben az alábbi megállapítások tehetők.

11. A lőtéren végzett lögyakorlatokra az MH ÖHP éves kiképzési Intézkedése, a Lövészdandár éves Feladatterve, a missziós vállalások végrehajtására az MH ÖHP által kiadott Intézkedése, valamint az érvényben lévő Kiképzési Programok, Lövészeti szakutasítás alapján kerül sor. Az MH ÖHP tájékoztatása alapján, a légtérgazdálkodási előírások következtében egy hónapban maximum 15 napon lehet lövészet, amely éves szinten a 120 napot nem haladhatja meg. A 2008. évben a tervezett 94 nappól 53, míg 2009-ben május 31-ig a tervezett 47-ből 38 napon, éves szinten pedig 72 napon tartottak éleslövészetet.

12. A 2009. évben tartott 72 lövészet nap az alábbi bontás szerint alakult.

Január	4 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát
Február	3 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, harcjármű, T-72 harcocsi, 82 mm aknavető
Március	9 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát
Április	9 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, harcjármű, T-72 harcocsi, 82 mm aknavető
Május (kivéve a május 28-i lövészetet, amikor is „különleges lövészet került végrehajtásra”)	13 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, harcjármű, T-72 harcocsi, 82 mm aknavető
Június	6 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát
Július	2 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát
Augusztus	3 nap	
Szeptember	3 nap	gépkarabély, pisztoly,

		géppuska, kézigránát
Október (kivéve az október 28-i „különleges” lövészetet)	10 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát, harcjármű
November	8 nap	gépkarabély, pisztoly, géppuska, kézigránát, harcjármű
December	Nem hajtottak végre lövészetet	

13. Az idei, 2010. évben március 15-ig 12 napon folytattak lövészetet. „az előző évi mintának megfelelően”. A rendelkezésre bocsátott iratok szerint a Lövészdandárnál az elmúlt években végrehajtott átszervezések miatt lényegesen csökkent a lövészeti napok száma, illetve kisebb űrméretű fegyverzettel rendelkező, s ebből kifolyólag kisebb zajhatású harci járműveket rendszeresítettek.

14. Az MH ÖHP tájékoztatása a fentiek mellett a következőket tartalmazta: „Az átszervezések következtében 95 %-al kevesebb nagy űrméretű fegyverrel hajtanak végre éleslövészetet, így a szomódi löteret is jelentősen kevesebb zajhatás terheli. A gyalogsági fegyverekben változások nem történtek, de az alkalmazott eszközök mennyisége itt is mintegy 50 %-al csökkent.”

15. A lőtéren a jóváhagyott Lőtérhasználati Utasításban meghatározottak szerint csak korlátozott időszakban, hétfőn 12.00.-22.00 óráig, keddtől esütőtörtökig 08.00-22.00 óráig, pénteken 08.00-13.00 óráig tartható lögyakorlat. A hétvégen, illetve unnepnapokon pedig lögyakorlat végrehajtására nincs lehetőség. Az időtartamok tekintetében az MH ÖHP tájékoztatása szerint nappal maximum 4-5 órában, míg sötétedés után legfeljebb 2 órában tartható éles lögyakorlat.

16. A lőtérnek elsősorban a középső szektorát használja az alakulat. A löállások egy magaslaton helyezkednek el, amely a célterület irányába lejt, a becsapódási zóna pedig a Gerecse magaslattal szembeni oldalán található.

17. A 2010. március 14-én kelt tájékoztató levélben az MH ÖHP külön kiemelte, hogy „A dandár a szomódi lőtér mellett rendszeresen használja a várpalotai, újdörögdi és táborfalvai gyakorlótereket magába foglaló Központi Gyakorló és Lőtér létesítményeit”. Ennek ellenére azonban jelezte azt is, hogy „további kiképzési foglalkozások más helyszínre való athelyezése a nehéz járművek és fegyverek jelenleg szükségtelen szállításával járna, amely fokozott mértékű környezetkárosítást, illetve többletköltségeket eredményezne.”

18. A szomódi körjegyző tájékoztatása alapján megállapítható, hogy a lövészet már hosszú idek óta folyik a települések által körülhatárolt területen, amely mindig is gondot okozott a környékbeli települések lakosságának, ám a problémák csak az elmúlt egy-két évben erősödtek fel.

19. A Nemzeti Park által adott tájékoztatás alapján megállapítható, hogy „a lőtér jelenleg sem helyi, sem országos jelentőségű oltalom alatt nem áll.” A rendszeres lövészet kis területen,

a becsapódási zónában okoz bolygatást. Máshol pontszerűen jelentkezik alkalomszerű roncsolás. A terület Komárom-Esztergom megye legnagyobb összefüggő gyepterülete, annak köszönhetően, hogy intenzív mezőgazdasági használat, különösen a természeti értéket maradéktalanul megsemmisítő szántóföldi gazdálkodás ezen a területen nem történt. A zajhatások elsősorban a madarakra fejthetnének ki negatív hatásokat, de ezek nem célirányosak, így a madarak hozzászoktak ezen tevékenységhez és a vele járó adott, kiszámítható irányú mozgáshoz.”

20. A Nemzeti Park a fentiekén kívül arról is tájékoztatott, hogy a lőtérén élő fajok természeti változatossága megőrzésében és fenntartásában a használat (cserjeirtás, birkával történő legeltetés) és a viszonylagos zavartalanság a biztosítéka ezen terület hosszú távú megőrzésének.

B/. A 2008. és 2009. között lezajlott eljárások a szomódi lőtér működésével összefüggésben

21. A rendelkezésünkre álló iratok szerint 2008. január 9-én kelt levelében a Lövészdandár megkereste Szomód és a környékbeli települések polgármestereit a lövészetek tervezése kapcsán, hogy mikor kívánják kulturális rendezvényeiket megtartani. Erre annak érdekében került sor, hogy a lövészetek ne zavarják az ilyen célú eseményeket. Szomód község polgármestere válaszában előadta, hogy hozzájuk több esetben érkezett lakossági bejelentés, illetőleg panasz az esti órákban tartott lövészetek miatt, ezért a lakosság nyugalma érdekében kéri, hogy ezektől a jövőben tekintsenek el.

22. A Lövészdandár részéről érkezett válaszból kiderül, hogy a lőtér területét az előírásoknak megfelelően nem a közelmúltban jelölték ki és a hadsereg kötelező erejű kiképzési programja előírja a rendszeres lögyakorlatok végrehajtását nappal és éjszaka is egyaránt, ezért attól eltérni nem lehet. Mindamellett továbbra is egyeztetnek az időpontokról a polgármesterekkel. Az MH részéről havonta megküldik az értesítést, közölve a lövészeti és lövészmentes napokat. A lakosság tájékoztatása hirdetmény formájában történik.

23. Tekintettel arra, hogy a 2009 februárjában tartott lövészet miatt panasz érkezett a Lövészdandárhoz, egyeztetés kezdődött a dandár kezdeményezésére a problémában érintett felek (Lövészdandár, környékbeli települések polgármesterei, lakosság) között. Az egyeztetés fő pontjai a lakosság tájékoztatása, a lövészetek tömbösítése, a nagy kaliberű fegyverek átgondolása, illetőleg a lövészeti időpontok korlátozása voltak. A fentiek tekintetében a felek egyetértettek, és megállapodtak arról, hogy a Honvédelmi Minisztérium indokolt esetben megvizsgálja az okozott kár megtérítését.

24. Tata Város Jegyzője, továbbá az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a hozzájuk beérkezett zajpanaszokat áttette a Felügyelőséghez tekintettel arra, hogy jelen esetben, mint első fokú hatóság ez utóbbi jogosult eljárni.

25. A Felügyelőség eljárása első lépéseként felvette a kapcsolatot az érintett településekkel, a Honvédelmi Minisztériummal és a Lövészdandárral. Második lépésként tájékozódva a lőtérén, három mérési pontot helyezett el a lőtérhez legközelebb eső három településen, Agostyánban, Dunaszentmiklóson, Szomodon 1000-2000-1000 méterre. Ezt követte a mérés a 2009 május 27-28-i lövészetén.

26. A méréseket az MSZ 18150-1:1998 és az MSZ 15037:2000. sz. szabvány előírásainak figyelembevételével végezték el. A mérések során objektív okok miatt azonban nem teljesültek az említett két szabványban előírtak, pontatlanná téve ezzel a mért adatokat. Mindezekre tekintettel újabb mérés vált indokolttá, amely az azon következő lögyakorlat alkalmával történt (2009. október 28-án), amikor ismét minden fegyvernem üzemelt. E lögyakorlaton, illetve az azt követő konzultáción személyesen is részt vettünk.

27. A Felügyelőség egy zajvizsgálati jegyzőkönyvet (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) készített el, amelyet valamennyi, az eljárásban érintett fél részére megküldött. A Jegyzőkönyv „A vizsgálat értékelése” c. része szerint a „a lőtér üzemelése csak a nagy kaliberű fegyverek (harcokocsi ágyú) esetében ad kiugró hangnyomásszint értéket az M2 és M3-as mérési ponton. Tata-Agostyán újabb építésű ingatlanainál a megadott lövésszámokkal történő működtetése azonban már a PKM 7,62 mm-es géppuska, a BZR-80 PKT 7,62 mm-es géppuska, a BTR-80 KPVT 14,5 mm-es géppuska esetében is meghaladja az 50 dB-es értéket”.

IV. Jogi elemzés

28. A jogi elemzés során először a jogesetben felmerült zajvédelmi kérdéseket vizsgáljuk (A/ pont), majd ezt követően rátérünk a konfliktusban szereplő létesítmények, azaz a lőtér és a zavarással érintett lakóterületek létesítésének körülményeire, a konfliktus lényegi forrására (B/ pont).

A/. Zajterheléssel kapcsolatos megállapítások

29. A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (továbbiakban: Zr.) rendelkezik. A Zr. hatálya kiterjed minden olyan tevékenységre, létesítményre, amelyek környezeti zajt, illetőleg rezgést okoznak vagy okozhatnak. A Zr. környezeti zajt előíró létesítményekre, illetve tevékenységekre az általános szabályon túl zajforrások szerinti csoportosításban tartalmaz rendelkezéseket.

30. A Zr. 2. § d) pontja szerint környezeti zaj- vagy rezgésforrásnak minősül az üzemi, építési, szabadidős, közlekedési és egyéb létesítmény, gép, berendezés, illetőleg olyan tevékenység, amely a védendő környezetben környezeti zajt vagy környezeti rezgést okoz.

31. Eljárásunk során vizsgáltuk, hogy a szomszéd lőtér milyen zajforrásnak minősül a Zr. alkalmazásában. A Zr. által meghatározott négy zajforrás-csoport a következő:

e) építési zaj- vagy rezgésforrás olyan építőipari tevékenység, amely környezeti zajt vagy rezgést okoz;

f) közlekedési zaj- vagy rezgésforrás, közlekedési útvonal (közút, közforgalom elől el nem zárt magánút, vasúti pálya, vízi út, valamint a repülőtér) üzemeltetése, kezelése; (...)

h) szabadidős zaj- vagy rezgésforrás környezeti zajt, rezgést előidéző kulturális, szórakoztató, vendéglátó vagy sportlétesítmény, és az előbbi célú tevékenység, valamint az előbbi célra használt berendezés, gép;

ii) üzemi zaj- vagy rezgésforrás, az *a)*, *b)* és *c)* pontokban felsorolt tevékenységek kivételével a környezeti zajt, rezgést előidéző, termelő, szolgáltató tevékenység, vagy az ilyen tevékenységhez használt, környezeti zajt, rezgést előidéző telephely, gép, berendezés, ideértve

a termelő, szolgáltató tevékenységhez kapcsolódó, telephelyen belüli - közlekedési célú tevékenységnek nem minősülő - járműhasználat, járműmozgás, rakodás.

32. A fent idézett rendelkezések alapján a vizsgált honvédelmi létesítmény, tehát a lőtér, nem tekinthető sem építési, sem közlekedési, sem szabadidős, sem pedig üzemi zajforrásnak, következésképpen, a fent ismertetett 2. § d) pont alapján, az egyéb létesítmény kategóriába tartozik.

33. Az általános szabályok körében a Zr. 3. § (1) bekezdése a következőket rögzíti: Tilos a védendő környezetben veszélyes mértékű környezeti zajt vagy rezgést okozni. A veszélyes mértékű környezeti zaj fogalmát a Zr. a 2. § ja), illetve jb) pontjaiban határozza meg. Ezek szerint veszélyes mértékű zaj:

„ja) olyan környezeti zaj, amely meghaladja a külön jogszabályban megállapított zajszennyezettség (a továbbiakban: zajterhelés), illetőleg zajkibocsátás megengedett határértékét,

jb) olyan szabadidős zajforrástól származó zaj, amelyre jellegéből adódóan határértéket megállapítani nem lehet, mert azonos körülmények között nem ismételhető és érzékszervi észleléssel megállapíthatóan a hatásterületen élő lakosság nyugalma zavarja.”

34. A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a lögyakorlatok által keltett zaj veszélyes mértékűként való megítélése kapcsán a Zr. jb) pontja nem irányadó, tekintettel arra, hogy a fogalmi meghatározás alapján az csak a szabadidős zajforrásokra vonatkozatható.

35. A Zr. ja) pontja szerint veszélyes mértékű az a környezeti zaj is, amely meghaladja a külön jogszabályban, tehát a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendeletben (a továbbiakban: együttes rendelet) megállapított határértékeket. Az együttes rendelet a Zr. szabályaiból kiindulva, a fent megnevezett zajforrásokra irányadó határértékeket állapított meg. Így az együttes rendelet üzemi, szabadidős, építési és közlekedési zajforrásokra ír elő határértékeket.

36. **Teikintettel arra, hogy a szomódi lőtér mint zajforrás egyik fenti kategóriába sem sorolható, az együttes rendelet sem a lőtérrre, sem pedig egyéb katonai létesítményre irányadó határértékeket nem tartalmaz. Ebből következően viszont a Zr. 3. § (1) bekezdésében előírt általános tilalom sem alkalmazható a lőtérrre. A Zr. pedig egyebekben további általános szabályt nem tartalmaz.**

37. A Zr. 4. § (4) bekezdése alapján: a honvédelmi és katonai célú építmények vonatkozásában az első fokú hatósági jogkört a Felügyelőség gyakorolja. Ezen szakasznak megfelelően Tata Város Jegyzője, illetve az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a hozzájuk érkezett zajpanaszokat áttették a hatáskörrel rendelkező Felügyelőséghez. A Felügyelőség eljárása során a lőteret üzemi létesítményként kezelve zajméréseket végzett. Fontosnak tartjuk ehelyütt felhívni azonban a figyelmet arra, hogy a Felügyelőség a fenti 31. és 32. pont alapján tévesen kezelte üzemi létesítményként a lőteret.

38. Tekintettel arra, hogy a honvédelmi és katonai létesítmények vonatkozásában az együttes rendelet nem ír elő határértéket, s így azok zajkibocsátását nem szabályozza,

ezért a problémák megfelelő megoldása érdekében szükséges volna az ilyen jellegű objektumokra kiterjedő határértéket jogszabályi úton rendezni.

39. A konkrét határérték megállapítása mellett pedig célravezető volna az ilyen és az ehhez hasonló honvédelmi és katonai létesítményekre a speciális tevékenységre tekintettel védőövezeteket is kialakítani és annak megfelelően építési és terület-felhasználási korlátozásokat jogszabályi úton bevezetni. Erre a repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésére, hasznosítására és megszüntetésére vonatkozó 176/1997. Korm. rendelet, illetőleg a repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki szabályairól szóló, 18/1997. (X. 11.) KHVM-KTM együttes rendelet alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok figyelembevételével kerülhetne sor.

40. Tekintettel arra, hogy a zajvédelmi szabályozással összefüggő jogalkotási problémákat átfogó vizsgálat keretében tárjuk fel, így a tárgyi ügyben felmerült jogalkotási javaslatainkkal az átfogó vizsgálat lezárását követően fordulunk a jogalkotó szervekhez.

41. A honvédelemről szóló 2004. évi CV. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 135. § (2) bekezdése a következőket rögzíti:
„(2) A lakosságot érintő katonai feladatokról, a jelentősebb csapatmozgásokról, az adott településre kiható szervezeti változásokról és a lakosság nyugalma befolyásoló rendezvényekről a katonai szervezetek parancsnokai (a helyőrségparancsnokok) kötelesek tájékoztatni a helyi védelmi bizottságot, valamint a helyi önkormányzatot”

42. A körjegyző, illetőleg a Lövészdandár által rendelkezésre bocsátott tájékoztatás szerint az MH minden hónapban tájékoztatja az önkormányzatokat a lövészeti és a lövészbiztonsági napokról, eleget téve ezzel a Hvt. 135. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségnek. A lakosság a lövészbiztonsági napokról hirdetmény formájában kap tájékoztatást. A 2009. április 23-án tartott egyeztetésen a Lövészdandár azt is engedélyezte, hogy a helyi televíziók képújítása is közölje az időpontokat. Az együttműködés érdekében a tájékoztatásoknak különösen fontos szerepük van.

43. A Lövészdandár - az együttműködés jegyében - néhány önkorlátozó jellegű intézkedést is bevezetett. E körben, a lehetőségek figyelembevételével a lövészeti tevékenység használatát időben korlátozták, a nagy kaliberű fegyverek használatát átgondolták. A Lövészdandár pénteken 12 órától hétfő reggel 9 óráig a lövésztér nem használja, biztosítva ezzel a környékbeli lakosság hétfői nyugalma. Indokolt esetben a Honvédelmi Minisztérium pedig megvizsgálja az okozott kár megtérítését.

44. Tudatában vagyunk annak, hogy a katonai kiképzés egyik legfontosabb eleme a katonai szervezet alaprendeltetéséből adódó feladatainak maradéktalan és biztonságos ellátása érdekében a lövőkiképzés, azonban a kialakult problémára mindenképp megfelelő megoldást kell találni. A jogszabály teljes hallgatása a problémakörrel nyilvánvalóan nem felel meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében írt jogállamiság elvének. A honvédelmi érdekek és a lakosság egészséget és nyugalma szolgáló zajvédelmi környezetjogi szempontok a mai technikai szinten már megfelelően összehangolhatók lennének, ha erre a jogalkotó a szükséges jogszabályi környezetet megteremti.

45. A konkrét ügyben a helyi szint megtekintése alapján arra a megállapításra jutottunk, hogy a települések közül főleg a központi települések lakosságai következtében Elm. Veszélyes különösen

hátrányos helyzetű. E települést ugyanis nem választja el semmilyen olyan domborzati elem a lőtér környezetétől, amely védelmet biztosítana az erős zajhatások ellen.

46. Szükségesnek tartjuk tehát, hogy a problémakörben érintett szervek a jogalkotás és a konkrét ügy szintjén egyaránt megvizsgálják, hogy a katonai lőterek zajvédelme érdekében milyen intézkedéseket kell tenni, így egyebek között indokolt esetben a passzív akusztikai védelem jegyében milyen intézkedések meghozatalára kerülhet sor.

47. Megjegyezendő továbbá, hogy a zajvédelmi környezetjogi szabályokon kívül a 49/2004. sz. BM. rendelet is tartalmaz előírásokat a polgári lőterek működése vonatkozásában, amelynek 3. §-a előírja, hogy: a lőtér veszélyességi területét igazságügyi fegyverszakértő szakvéleménye alapján a lőtér szabályzatban kell meghatározni (...). Ugyanezen szakasz (3) bekezdés c) pontja pedig expressis verbis kimondja, hogy: a lőtér üzemeltetése nem sértheti, illetve nem veszélyeztetheti a természeti és épített környezetet.

48. Annak ellenére, hogy a BM rendelet hatálya csupán a polgári lőterekre terjed ki, érdemes lenne figyelembe venni e szabályok elveit egy katonai lőtér működése vonatkozásában is. Annál is inkább, mivel egy katonai lőteren a fegyverrepertoár sokkal szélesebb.

49. Ha a kisebb környezetterheléssel járó polgári lőtereknél a környezet és az egészség védelméhez kapcsolódó alkotmányos jogok védelmében a jogalkotó meghatározott intézkedéseket tett, még inkább indokolt lenne legalább ilyen szintű intézkedések meghozatala a nagyobb terhelést jelentő katonai lőterek esetében. Ezek az intézkedések a jelenlegi technikai színvonalon nem lehetetlenítenék el a honvédelemhez fűződő érdekeket.

B/. A lőtér elhelyezkedése, kijelölése

50. Tekintettel arra, hogy a lőtér 1957-óta található a kérdéses területen, mára a lőtér kijelölésével kapcsolatos eljárás törvényességi szempontú felülvizsgálatára lehetőség nincs.

51. Az Országos Területrendezési Tervről szóló, 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: OTrT) 3/11 sz. melléklete szerint a Lövészdandár lőtere kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület.

Az OTrT 2. § 11. pontja értelmében „kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület: az országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelyben a Magyar Köztársaság védelmi képességeit alapvetően meghatározó, vagy a NATO-tagságból eredő, valamint a nemzetközi szerződéseiben vállalt kötelességei teljesítésére hivatott objektumok elhelyezésére szolgáló területek találhatók.”

52. A fentiek alapján a törvény 3/11. számú mellékletében meghatározott kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi területek, s így a szomódi lőtér létalapját is — többek között — nemzetközi szerződéses kötelezettségek képezik.

53. Az OTrT 16/C. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezetét a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben a tényleges kiterjedésének megfelelően kell meghatározni.

(2) Az (1) bekezdésben kijelölt területeket a településszerkezeti tervben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

54. Komárom-Esztergom Megye Önkormányzatának Közgyűlése a 22/2005. számú, 2005. szeptember 29-én kelt rendeletével eleget tett ezen követelményeknek.

55. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló, 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 8. § (1) bekezdése e) pontja alapján a településrendezési eljárás során figyelembe kell lenni a környezet-, a természetvédelem, a tájhasználat és a tájkép formálásának összehangolt érdekeit, különös tekintettel a víz, a levegő, a talaj, a klíma és az élővilág védelmére, mindemellett pedig ugyanezen szakasz g) pontja alapján figyelembe kell venni a honvédelem, a nemzetbiztonság és a katasztrófavédelem érdekeit is.

56. A jelen ügyben különösen nagy hangsúlyt kell fektetni arra a tényre, hogy a lőtér és a környező lakóterületek elhelyezkedése zajvédelmi szempontból kedvezőtlen. A környékbeli települések helyi önkormányzatai képviselő testületének körültekintően — összehangolva a környezetvédelem és a honvédelmi, nemzetbiztonsági érdeket — kell döntenie tehát arról, hogy a településrendezési eszközökben a környező területeket milyen övezetbe sorolja, illetőleg biztosít-e beépítési lehetőséget.

57. Ebből következően a helyi képviselő testület felelőssége, ha a kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi területet körülvevő településrészeket belterületbe vonja, illetőleg beépítésre szánt lakóterületté nyilvánítja. Így a helyi építési szabályzat, illetve szabályozási terv alapján a jegyző építési engedély kiadásáról dönthet. Hangsúlyozzuk ugyanakkor, hogy a jegyző az Étv. rendelkezései értelmében a településrendezési feltételek megléte esetén sem adhat ki törvényesen építési engedélyt, amennyiben az egészséges környezethez való jogból fakadó követelmények a leendő lakosság számára nem biztosíthatók. A 2008-2009. évről szóló beszámolómban¹ mindezzel kapcsolatban a következőket fejtettük ki:

„Az egészséges környezethez való jog és a belőle fakadó követelményeknek – a fenntartható fejlődésnek, a megelőzésnek és a környezet egészségének magas szintű védelmének – az érvényesítése az alapjog alkotmányos lényegéből és jellegéből adódóan az állam és az önkormányzatok feladata és felelőssége, mégpedig elsődlegesen a szabályozáson keresztül. Ezen alapjogból, valamint a településrendezés céljából, lényegéből és az ezért viselt felelősségből is következően az önkormányzatoknak a településrendezési döntések meghozatala során különös figyelmet kell fordítani a település meglévő és tervezett zajforrásaira és zajtól védendő területeire, létesítményeire, ezek összehangolt, egységben szemlélt védelmére. A gondos tervezésben nyújthat segítséget a – beszámoló más fejezetében külön is elemzett – stratégiai környezeti vizsgálat, a zajterképezés és a hozzá kapcsolódó intézkedési terv.”

V. Összefoglalás

58. Az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszasságot jelent az, hogy a zaj elleni védelem hatályos szabályozása nem tartalmaz rendelkezéseket a honvédelmi létesítmények, illetve tevékenységek zajkibocsátására, zajterhelésére vonatkozóan. Ezen létesítmények és tevékenységek így a zaj vonatkozásában jogi korlátok nélkül működtethetők, amely nem felel meg a jogállamiság, jogbiztonság követelményeinek

¹ Elérhető: www.mo.hu

sem. Konkrét jogalkotási javaslattal azonban a zaj elleni védelem szabályozásához kapcsolódó átfogó javaslat keretében élünk majd.

59. Megállapítható ugyanakkor, hogy a helyi önkormányzatok felelőssége, ha zajtól már eleve meghatározó mértékben terhelt területeken a helyi településrendezési eszközökkel lehetőséget biztosítanak zajtól védendő létesítmények, illetve funkciók telepítésére, illetőleg az adott építésügyi hatóság felelőssége, ha az építési és környezetjogi előírások nem teljesítése esetén is építési engedélyt ad ki. Az ilyen döntések a megelőzés és a fenntartható fejlődés elvének sérelmével, újabb környezeti konfliktusok generálásával az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásságot eredményeznek.

VI. Intézkedés

60. Az Obtv. 27/B. § (3) bekezdése c) pontja alapján azzal az ajánlással fordulok a lőtér zajhatásai által érintett önkormányzatokhoz, illetve Tata Város Jegyzőjéhez mint építésügyi hatósághoz, hogy a jövőben a településrendezési döntések, illetve az építésügyi engedélyezési eljárások során fokozott figyelmet fordítsanak arra, hogy a zajtól zavaró mértékben terhelt területeken ne létesüljön zajtól védendő funkció, létesítmény.

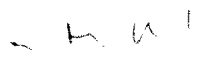
61. Annak érdekében, hogy a zajhatásokat csökkenteni lehessen az Obtv. 27/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján felhívom a Lövészdandárt, illetőleg az érintett települési önkormányzatokat, így Tata, Szomód és Dunaszentmiklós települések önkormányzatait, hogy vizsgálják meg, hogy mely, a lehető legjobb eredményt elérő zajvédelmi megoldásra van lehetőség.

VI. Utóvizsgálat, másodlagos intézkedések

62. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa irodájának eljárási rendje alapján minden állásfoglalást követően utóvizsgálatot kell tartani. Az utóvizsgálat eredményéhez mérten a jelen ügyben a biztos a következő intézkedést teheti.

63. Az Obtv. 26. § (1) bekezdése alapján, amennyiben a visszásságot előidéző, a Biztos által megkeresett szerv vagy annak feleltes szerve érdemi állásfoglalás kialakítását, és az annak megfelelő intézkedés megtételét elmulasztja, vagy az országgyűlési biztos az állásfoglalással, a megtett intézkedéssel nem ért egyet, a Biztos – az éves beszámoló keretében – kérheti, hogy az ügyet az Országgyűlés vizsgálja ki. Ha megállapítása szerint a visszásság kirívóan súlyos, illetve a természetes személyek nagyobb csoportját érinti, indítványozhatja, hogy az Országgyűlés az adott kérdés megtárgyalását már az éves beszámolót megelőzően tűzze napirendre.

Budapest, 2010. szeptember 17.

László Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

Handwritten notes or scribbles in the top right corner.